

Continuitate și Discontinuitate în relațiile dintre România și Federația Rusă după '90

Miruna Mădălina Trandafir

***Abstract:** Studiul dezbătut își propune să evidențieze într-o abordare specifică relațiile dintre România și Federația Rusă, focalizându-se asupra relevanței perioadei de după anii '90, respectiv asupra perioadei imploziei comunismului. Activitatea diplomației de după '90, a cunoscut perioade de relansare și recul, ceea ce legitimează caracterizarea acesteia ca lipsită de coerență și ineficientă. Unul din neajunsurile principale rezidă în absența unei strategii clare și constante vizând dezvoltarea relațiilor cu Moscova. Tentativele sporadice de relansare au fost anulate de semnale eronate la nivel politic, sau abandonate pe parcurs, ca urmare a dezinteresului pentru finalizarea acțiunilor preconizate. Într-o asemenea optică, studiul reprezintă o tentativă de decantare a importanței relațiilor bilaterale româno-ruse, relații ce trebuie relansate și consolidate pe baza principiului respectului reciproc, pragmatismului și cu luarea în considerare a interelor ambelor părți.*

Cuvinte cheie: relații bilaterale, unitate a contrariilor, rezonanța cu Kremlinul, politica ambiguității, liant

Introducere. Principalul argument care fundamentează demersul întreprins îl constituie însăși natura extrem de complexă, inedită și delicată a subiectului dezbătut. Lucrarea propune într-o abordare specifică, o analiză imparțială, neutră și echidistantă a relației simbolice între România și Federația Rusă după colapsul regimului comunist. De ce apelativul de „relație simbolică”? Din considerentul, că raportul bilateral poate fi caracterizat printr-o unitate a contrariilor, a antagonismelor, o relație extrem de controversată care de cele mai multe ori conduce la reticență, inerție, și inacceptare chiar. Un alt motiv care a determinat tratarea unui asemenea subiect îl reprezintă tocmai noutatea și elementul inedit pe care lucrarea de față îl relevă și anume relația bilaterală româno-rusă după implozia comunismului. Această perioadă nu a fost aprofundată și cercetată într-o

manieră exhaustivă, lasând astfel loc la noi interpretări și analize. Finalmente, demersul întreprins pledează pentru o apropiere firească a relațiilor bilaterale, o reechilibrare și o normalizare a raporturilor între România și Rusia, în vederea dobândirii unei legitimități pe scena relațiilor internaționale a celor doi actori implicați. În ceea ce privește suportul metodologic, lucrarea îmbină și utilizează tehnica descriptivă, specifică istorismului, reconstituind trecutul și evidențiind legitățile evenimentelor derulate și abordează o perspectivă diacronică și evolutivă a evenimentelor pentru a demonstra comprehensibilitatea și importanța relațiilor bilaterale româno-ruse. În temelia lucrării se utilizează și analiza prospectivă menită să confere o viziune predictivă a evenimentelor. Aparatul bibliografic este constituit din cărți de specialitate care tratează îndeosebi perioada comunismului precum și articole și studii de specialitate axate pe problematica dezbătută a relațiilor bilaterale româno-ruse în perioada anilor '90.

Considerații generale.

Orizontul evenimential al relațiilor bilaterale dintre România și Federația Rusă nu este unul facil. În conjunctura complexă a istoriei, într-o Europă scindată și fragmentată de-alungul deceniilor, bilanțul relațiilor bilaterale româno-ruse a cumulat perioade de avans și regresie, momente pozitive și negative, perspective uneori convergente alteori divergente, prevalând însă perioadele marcate de sinuoșități, asperități și traume. Caracterizată ca o unitate a contrariilor, relația simbolică între România și Federația Rusă a cunoscut o succesiune de episoade care au prejudiciat și alterat raporturile bilaterale, continuând să distorsioneze până în prezent, tentativele incipiente și fragile de normalizare și detensionare a relațiilor dintre cele două popoare.

Cele mai grave dintre ele sunt bine cunoscute: anexarea Basarabiei în urma războiului ruso-turc din 1806–1812, și din nou în 1940, și nerestituirea tezaurului românesc încredințat Rusiei, pentru protecție în Primul Război Mondial. În pofida acestor acte, nu totul a fost negru sau cenușiu în relațiile româno-ruse. După cum se știe, unul din marii domnitori ai Moldovei, Dimitrie Cantemir, s-a aliat cu Rusia lui Petru cel Mare în încercarea de realizare a independenței țării. Încercarea nu a reușit, și voievodul român de talie europeană s-a văzut nevoit să se refugieze la Petersburg și să rămână până la sfârșitul vieții un sfetnic apropiat al emancipatorului statului rus. Pe aceeași linie, este de reamintit că Rusia a fost

“una dintre puterile europene care au sprijinit activ cauza unirii Principatelor Române, iar în 1877 independența națională, proclamată în Parlamentul de la București la 9 mai, a fost cucerită efectiv pe câmpurile de luptă de la Plevna, Grivița, Rahova și Smârdan, în alianță cu Rusia.”¹ Momentele evocate mai sus,

1 Nicolae Micu, “România și Estul Europei”, în *Adevărul*, 22 septembrie 2009, Disponibil la: http://www.adevarul.ro/international/foreign_policy/Romania-Europei-Estul_0_121188312.html, accesat :13 noiembrie 2009

atât pozitive cât și negative din istoria relațiilor bilaterale româno-ruse oferă temeuri pentru conferirea prin eforturi comune a unei substanțe noi acestor raporturi. Scurta retrospectivă introductivă menționată încearcă să decanteze din perspectivă istorică bilanțul pragmatic al raporturilor bilaterale româno-ruse, constituind un suport concludent pentru formularea unei viziuni de ansamblu în ceea ce privește aceste relații.

Totuși, o abordare diacronică este imperios necesară în stabilirea unor repere cronologice pentru relevanța și comprehensibilitatea relației bilaterale româno-ruse. Prin urmare, relația dintre România și Federația Rusă trebuie analizată din perspectivă celor trei etape cronologice definitorii și reprezentative: perioada 1945-1964, 1964-1989 și nu în ultimul rând perioada anilor 90.

Perioada 1945-1964

Anii 1948-1953 rememorează una din cele mai dramatice perioade din istoria României, intitulată „Sovietizarea României”², consecință a două procese politice, în curs de desfășurare în timpul celui de-al doilea război mondial: ocuparea țării de către Armata Roșie în 1944 și înțelegerea dintre anglo-americani și sovietici asupra sferelor de influență în Europa de Sud –Est. “Încă din primele zile de după 23 august 1944, problemele românești aparțineau de fapt Uniunii Sovietice. Convenția de Armistițiu a consemnat această situație. În timpul discuțiilor de la Moscova, ambasadorii Marii Britanii și S.U.A. nu au intervenit decât pentru a confirma adeziunea lor la poziția sovietică”³.

La acestea s-au adăugat prezența Armatei Roșii pe teritoriul României, care , așa cum însuși Stalin afirma într-o întâlnire cu o delegație iugoslavă, era “ de a asigura instalarea regimului comunist în teritoriile ocupate.”⁴ Evoluția relațiilor internaționale ale României între anii 1948 și 1953 prezintă o importanță definitorie, fiind perioada de debut în care comunismul a dominat societatea românească și a produs mutații în sferele: politică, economică, militară, culturală. Dominația sovietică asupra României a fost consolidată pe trei paliere: în domeniul politic, militar și economic și s-a exercitat prin implicarea directă a sovieticilor în principalele probleme ale statului român. A existat și o intruziune

2 Intrarea României în sfera de influență a Uniunii Sovietice și instaurarea regimului comunist au transformat România într-un stat ce urma să graviteze pe orbita Kremlinului. În a doua jumătate a anului 1947, Kremlinul a declanșat ofensiva decisivă pentru lichidarea vechiului regim. În 1948, Polonia, Cehoslovacia , Ungaria, Bulgaria, România precum și Albania și Iugoslavia au declarat oficial că a fost instituit regimul de democrație populară ,ca expresie a dictaturii proletariatului. Partidul Comunist a preluat întreaga putere politică, desființând partidele democratice, a fost instituită o nouă Constituție, au fost naționalizate principalele întreprinderi economice, a fost colectivizată agricultura și proclamate doctrinele socialiste (elaborată de Marx, Engels, Lenin și Stalin) ca singură ideologie admisă în stat.

3 Ioan Chiper, Florin Constantiniu, Adrian Pop, *Sovietizarea României. Percepții anglo-americeane*, București, Editura Iconica, 1993, p.16

4 Silviu Brucan, *Generația irosită. Memorii*, București, Editura Teșu, 2007. pp.58-59.

directă a sovieticilor în problemele românești prin instaurarea modelului sovietic al organizării de stat, al organizării societății, prin supervizarea realizată de către specialiștii sovietici prezenți la nivelul ministerelor, prin încheierea unor tratate internaționale care să corespundă interesului sovietic, prin dictatura sistemului de alianțe ale țării. Politica externă a României era reprezentată ca o “politică de apărare a păcii, de prietenie și alianță cu U.R.S.S. și cu țările de democrație populară, o politică de pace și prietenie cu toate popoarele iubitoare de pace”⁵

Cât timp în România au fost prezente trupele sovietice și consilierii sovietici în toate instituțiile centrale, prestația politică românească a fost una lipsită de relevanță, obediență față de Moscova respectând întocmai linia promovată de conducerea de partid și de stat. „După retragerea trupelor sovietice din România, în anul 1958, a urmat o etapă de detașare graduală de linia sovietică, care a culminat cu Declarația din aprilie 1964”⁶. S-au configurat astfel tentative timide și incipiente de delimitare sovietică prin intensificarea relațiilor internaționale cu țări care nu făceau parte din CAER, ca Iugoslavia, China, dar și cu state capitaliste dezvoltate, ca Franța, Anglia, Olanda, Belgia sau țări în curs de dezvoltare.

Perioada 1965-1989

În cadrul unui context extern favorabil, în anul 1964, România a promovat o politică de delimitare treptată de Moscova concretizată în Declarația de Independență, “moment semnificativ în redefinirea opțiunii de politică externă, bazată pe principii ce își păstrează și astăzi valabilitatea, dar încălcate grosolan de Uniunea Sovietică, ca în cazul intervenției din Ungaria, al invadării Cehoslovaciei și altele”⁷. Din iulie 1965, România a întreprins o politică de independență și de emancipare vis-à-vis de Moscova, afirmându-se ca o voce distinctă în cadrul “Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.)”⁸ și al „Tratatului de la Varșovia”⁹, spre indignarea conducerii sovietice. În această direcție s-au perpetuat și s-au diversificat relațiile diplomatice cu diverse țări precum statul Israel, Republica Federală Germană, s-au întreprins eforturi de achiziționare de tehnologie avansată din Occident în detrimentul celei sovietice modeste și

5 Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României*, Ediția a III- a, București, Editura Meronia, 2002, p.26

6 România Liberă, “România –Rusia încotro (III)?”, în *România Liberă*, 26 noiembrie 2007, Disponibil la:

<http://www.romanalibera.ro/a112277/romania-rusia-incotro-iii.html>, Accesat: 13 noiembrie 2009

7 “România-Rusia încotro?”, în *România Liberă*, 21 noiembrie 2007, Disponibil la <http://www.romanalibera.ro/a111875/romania-rusia-incotro.html>, Accesat :13 noiembrie 2009

8 C.A.E.R. –Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, a fost creat la apelul și inițiativa Uniunii Sovietice în 1949 ca o organizație economică a statelor comuniste pentru a constitui un echivalent al Comunității Economice Europene, având ca și obiectiv stimularea comerțului dintre țările din blocul estic.

9 Tratatul de la Varșovia, alianță militară a țărilor din Europa Răsăriteană și Blocul Răsăritean consolidată împotriva amenințării percepute de NATO.

neperformante, s-au realizat vizite oficiale ale președinților Franței și Statelor Unite ale Americii, constatându-se prin demersurile întreprinse o delimitare strictă de obediența caracteristică până atunci. În pofida așa zisei detașări graduale de linia sovietică, retorica antisovietică a fost inițial tolerată și ulterior promovată din considerente de politica internă, România fiind incapabilă să adopte o linie de neutralitate, după modelul Iugoslaviei. În aceste condiții, diplomația românească în raport cu Uniunea Sovietică a fost inițial subordonată complet, apoi s-a redus la o aliniere în chestiunile strategice, utilizată pentru atingerea unor obiective vizând un mai eficient control asupra societății românești.

Perioada '90, Implozia regimurilor comuniste

„Odată cu destrămarea Uniunii Sovietice, subsistemul de relații internaționale din sud-estul Europei suferă un proces de fragmentare și restructurare. În plus, colapsul Uniunii Sovietice lasă un vid de putere care, treptat, pe parcursul anilor 90 va fi umplut de Statele Unite ale Americii, atât sistemul internațional cât și subsistemul est – european devenind unipolar.”¹⁰ În contextul geopolitic inedit al anilor 90, consecință directă a demantelării graduale a Uniunii Sovietice și eradicarea sistemului politic comunist din Europa Centrală și de Sud Est, relațiile bilaterale româno-ruse au rezonat cu contextul internațional radical cristalizat.

Spectrul evenimentelor din decembrie 1989 în România și începutul procesului de erodare din interior a Uniunii Sovietice, a generat o perioadă de imprecizie, de derută și confuzie în politica externă românească față de spațiul ex-sovietic. Activitatea diplomatică de după 90 a cunoscut perioade de relansare și recul, continuități și discontinuități, curbe ascendente și descendente în concordanță cu perturbările interne și externe ale contextului geopolitic radical schimbat. Această perioadă se împarte în două etape de referință: prima dintre acestea se întinde până la jumătatea anilor 90 și este caracterizată de o serie de tatonări în ceea ce privește opțiunea de politică externă, relația româno-rusă fiind dominată fără îndoială de aspectul geopolitic. “Astfel că, imediat după colapsul Uniunii Sovietice și până la aprobarea cererilor României de aderare atât la NATO cât și la Uniunea Europeană (și chiar la alte organizații regionale, de tipul Consiliului Europei), România un fost stat comunist în care tranziția a debutat greu și târziu, înregistrând obstacole majore și împingând țara în pragul unei prăbușiri economice- nu întreține relații diplomatice apropiate cu puterile din Occident, optând pentru conlucrarea cu Estul.”¹¹

Cea de-a doua etapă prefigurează opțiunea clară și definitivă a României de urgență în cadrul structurilor euro-atlantice precum și reconversia în ceea ce privește direcția de politică externă adoptată. Demersul întreprins se concentrează în prealabil pe perioada 90, perioadă extrem de complexă din perspectiva

10 Luciana Alexandru Ghica, Marian Zulea, *Politica de Securitate Națională*, Iași, Editura Polirom, 2007, pp.162-163

11 *ibidem*,

raporturilor bilaterale consonante și în același timp oscilante.

1990-1991. Rezonanța cu Kremlinul...

Pe fondul neîncrederii Occidentului față de noua putere instalată la București în decembrie 1989, România a optat pentru Moscova. În primele luni ale anului 1990, miniștrii guvernului Petre Roman au bătătorit drumul spre Moscova, obiectivul primordial constând într-o colaborare fructuoasă și prolifică cu Uniunea Sovietică. De la bun început Iliescu și guvernul Roman nu au făcut nici un secret din faptul că privesc capitalismul ca inamic și Occidentul ca anatemă. „Nu vrem privatizare” și „Nu ne trebuie splendorele Occidentului” au devenit lozincile lor cotidiene din acele zile, iar numeroasele ziare din România care le-au publicat constituie mărturie pentru posteritate.¹² Spre deosebire de guvernele celorlalte țări din Europa răsăriteană, care s-au distanțat de Uniunea Sovietică de la bun început, noul guvern din București a devenit și mai apropiat de Moscova decât guvernul lui Ceaușescu. În pofida dezideratului primordial al foștilor sateliți ai Uniunii Sovietice de afiliere la structuri și organizații regionale occidentale, conducerea politică de la București a coalizat cu „Marele Urs de la Răsărit.”

Bucureștii nu a agreat ideea desființării structurilor multilaterale ale lagărului socialist, Pactul de la Varșovia și C.A.E.R., Ion Iliescu reprezentând unicul interesat, în afară de Gorbaciov de restructurarea și menținerea Pactului de la Varșovia, transformându-l într-o instituție care să contribuie activ la stabilitatea internațională.¹³, tentativă care în cele din urmă nu s-a concretizat. Faptul că primul demnitar străin care a vizitat România la doar câteva zile după împruscarea lui Ceaușescu, a fost ministrul de Externe sovietic, Eduard Șevardnadze, este concludent. Nimic nu a fost însă mai definitiv decât Pactul semnat de Iliescu și Gorbaciov la 5 aprilie 1990. Pactul prevede că România și Uniunea Sovietică recunosc granițele prezente ale celor două țări și că România nu va adera la nici o alianță militară detrimentală Uniunii Sovietice.

“Tratatul de colaborare, bună vecinătate și amicitie între Uniunea Sovietică și România”¹⁴ stipula faptul că nici una dintre părțile semnatare, nu vor participa la nici un fel de alianțe îndreptate una împotriva celeilalte, calificând NATO în nenumărate ori drept o alianță ostilă, tratat care lagitimează tentativele ancestral imperialiste și hegemonice ale Uniunii Sovietice în raport cu foștii săi sateliți sovietici. Relevanța acestei perioade rezidă tocmai în această continuitate istorică de perpetuare a unei cvasi- dominații sovietice în sfera societății românești, sub

12 Mihai Pacepa, “E timpul ca România să rupă tăcerea”, articol comunicat la a IX –a ediție a Simpozionului *Experimental Pitești, Reeducarea prin Tortură*, 24 octombrie 2009

13 Armand Goșu, “Politica Răsăriteană a României: 1990-2005”, în *Contrafort*, Disponibil la: <http://www.contrafort.md/2006/135/958.html>, Accesat: 13 noiembrie 2009.

14 “România – Rusia încotro? (V), în *România Liberă*, 28 noiembrie 2007, Disponibil la: <http://www.romanalibera.ro/a112431/romania-rusia-incotro-v.html>, Accesat :13 noiembrie 2009

toate formele ei de manifestare.

Oscilația Est-Vest

După colapsul Uniunii Sovietice, în anul 1991, „România a fost proiectată din mijlocul unui subsistem trezit din amorteala ideologică în ultima jumătate de secol”¹⁵, în căutarea unui sistem de securitate eficient în care să se integreze cât mai rapid. Din totdeauna România a pendulat între fobia dominației de către una dintre marile puteri vecine, fie ea și oficial aliată, și al fobiei de izolare, de a rămâne solitară în fața celor care aveau interese geopolitice în concordanță cu interesele sale de securitate. În aceste condiții, conducerea Iliescu a practicat un dualism în politica externă, practicând un limbaj dublu atât la Bruxelles cât și la Moscova. Comportamentul duplicitar al liderului politic Ion Iliescu, îndoctrinat încă din adolescență de propaganda stalinistă să lupte contra “hidosului imperialism american sau contra blocului războinic”¹⁶ cum era definit Pactul Atlanticului de Nord, nu se va schimba în mod fundamental, ci doar își va modifica cameleonice comportamentul și limbajul politic în conformitate cu noua situație. „Imaginea hidosului imperialism american, balaurului care era Pactul Atlanticului de Nord împotriva căruia se ridică, iată Făt-Frumos și Statul Sovietic, precum baba făcătoare de minuni din basme, această imagine va continua să existe rezidual în mentalul lui Iliescu până în anii 90 când firul roșu cu Moscova coexistă, bine-mersi cu parteneriatul pentru NATO, trădând astfel, pe plan psihologic, un anumit tip de schizofrenie mentală și duplicitate politică.”¹⁷

Pe de o parte formal liderul politic pleda pentru integrarea în Structurile Nato, iar pe de altă parte în secret persista firul roșu cu Moscova. “Este clar că a persistat un fenomen de fluctuație în universul postcomunist cu forme de avans și de recul.”¹⁸ Una peste alta, nota dominantă a politicii externe românești sub Președenția lui Iliescu a rămas oscilația între Est și Vest.

Reorientarea hotărâtă - și din inima, de astă dată - spre Occident a venit odată cu preluarea șefiei statului de către Emil Constantinescu. România a devenit aspirantă insistentă la primirea în NATO și în Uniunea Europeană. “În scurt timp, țara a devenit membru de facto al NATO, pentru ca în decembrie 1999 să se facă invitația oficială de aderare la Uniunea Europeană și să se deschida negocierile cu Comisia de la Bruxelles.”¹⁹

15 Lucian Alexandra Ghica, Marian Zurla, *op.cit.*, p.163.

16 Vladimir Alexe, *Ion Iliescu. Bibliografia Secretă, Candidatul Mancurian.*, Editura Elit Comentator, 2000, p.55.

17 *ibidem*

18 Vladimir Tismăneanu, Mircea Mihăieș, *Cortina de Ceață*, Iași, Editura Polirom, 2007, p.54.

19 Nikolaos El Papakostas, “Romanian Foreign Policy Post Euro- Atlantic Accession : So Far So Good”, în *Institute of International Economic Relation*, june 2009, p.5.

Quo România –Rusia ?

Actualmente, o relație pragmatică între Federația Rusă și România este dezirabilă, însă cristalizarea unui asemenea obiectiv se poate materializa numai printr-o nevoie de depășire a temerilor, anxietăților, preconcepțiilor și prejudecăților exercitate la adresa Rusiei.

Teama de Rusia. Cine și unde greșește? Prevalează o inerție, o indolență și o necunoaștere. Prejudecățile sunt legate în mare parte în mod eronat, de neîncrederea în Rusia, asociată, în continuare prin prisma spectrului consolidat în trecut, un trecut care a imprimat în mentalul colectiv românesc răni profunde și adânci. Nu împrejurările controversate, conflictele sau confruntările au creat acest context, ci alianțele dezamăgitoare, momentele unde am simțit că slăbiciunea noastră a fost exploatată neloiial. Într-o asemenea optică, se poate opina faptul că imaginea Rusiei nu se suprapune peste imaginea Uniunii Sovietice, Rusia nu este o reflecție a colosului hegemonic U.R.S.S. Uniunea Sovietică a distrus Rusia dar Rusia de astăzi nu este URSS. Asistăm acum la o tentativă foarte nobilă și plină de speranță națională, de a revitaliza Rusia tradițională, cu ceea ce a fost cel mai bun în viața, istoria și spiritualitatea ei. Da, se poate spune ca Rusia încearcă să-și redobândească statutul ei tradițional, să renască acolo unde este, în proximitatea ei firească, căutând să-și consolideze sferile de influență, dar în nici un caz dezideratul ei nu se focalizează pe o hegemonie teritorială. “Rusia se află astăzi concentrată foarte mult pe situația și problematicile interne, n-o mai preocupă expansiunea teritorială din epoca sovietică.”²⁰

Ideea existenței unui pericol iminent emanând din partea Rusiei, această rusofobie inerțială a unei părți a populației, constituie principalul impediment în articularea și gestionarea unei relații bilaterale pragmatice, raționale, lucide și deschisă. „Rusia nu este doar o putere regională, ci una din acele puteri regionale fără de care nu poate fi conceput viitorul ordinii globale.”²¹ Tocmai din acest considerent, relația României cu Rusia trebuie dedramatizată, nu ocultată pentru a nu mai claustra prezentul și a prefigura viitorul. Dezvoltarea unei relații active de cooperare cu Rusia ar constitui, în același timp un aport valoros și apreciat la înfăptuirea programelor Uniunii Europene, NATO și SUA față de relațiile cu Federația Rusă. Pentru toate cele trei entități, această putere regională și globală este privită, pe bună dreptate, ca parte integrantă a sistemului de cooperare și securitate europeană și euroatlantică și ca un factor indispensabil în eforturile de soluționare a celor mai grave probleme cu care se confruntă omenirea actualmente, prevenirea proliferării armelor de distrugere în masă, normalizarea situației

20 Viaceslav Samoskin, “De ce se tem românii de Rusia. Interviu cu Viaceslav Samoskin.”, în *Formula AS*, nr 22, Disponibil la: <http://www.formula-as.ro/2008/822/spectator-38/de-ce-se-tem-romanii-de-rusia-interviu-cu-viaceslav-samoskin-9690> Accesat:13 noiembrie 2009.

21 Anne De Tinguy, *Moscova și Lumea. Ambiția Grandorii: o iluzie?*, București, Editura Minerva Politice, 2008, p.8.

din Orientul Mijlociu, adoptarea de măsuri împotriva fenomenelor de încălzire globală. Departe de a constitui un refugiu sigur împotriva Rusiei, apartenența României la UE poate constitui o excelentă oportunitate pentru crearea unor punți, pentru debarasarea de teamă și frică și aducerea relației în termeni normali cu Kremlinul. România nu trebuie să fie un factor divergent între Occident și Rusia ci are rolul de liant între cele două.

Atât România cât și Federația Rusă sunt două țări în tranziție, ceea ce sporește dificultatea de a găsi soluții viabile. Rusia însăși nu are răspunsuri privind propriile sale opțiuni în toate domeniile, iar opțiunile României la ieșirea din tranziție sunt pline de ambiguități.

În direcția unor firești și necesare apropieri, o posibilă soluție constă în refacerea unor legături și pârghii politice, economice și culturale în spațiul public, necesitatea lansării unui dialog continuu și promovarea activă a unei cooperări cât mai specializate pe domenii de interes comun în ceea ce privește dezvoltarea relațiilor bilaterale. Normalizarea relațiilor bilaterale româno-ruse se poate concretiza numai printr-o abordare psihologică, culturologică și prin intermediul unei specificități politice ambivalente.

Concluzii

Istoria, a reprezentat liantul acestor legături reconstituind adevărurile cu obiectivitate și seninătate, cu măsură și simț de echilibru, fără resentimente, cântărind și înțelegând prea bine resorturile faptelor vremii, cu ce au contribuit la bine și cu ce au contribuit la rău. Tocmai din acest considerent, istoria relațiilor bilaterale româno-ruse nu este o istorie riguros negativă. Perioadele de avans au mers în tandem cu perioadele de recul și regresie, perioade marcate de sinuozițități au alternat cu perioade de progresie, istoria relațiilor bilaterale româno-ruse fiind pictată în lumini și umbre. Menirea bilanțului istoric constă în asumarea conștientă a trecutului, cu bune și cu rele, deoarece istoria nu poate fi schimbată pentru a demistifica prezentul și a prefigura viitorul în culori armonioase. Se poate concluziona faptul că între România și Rusia există un capital de prietenie care trebuie prețuit, ocrotit și gestionat în beneficiul ambelor state.

Bibliografie

Cărți utilizate:

1. Alexe, Vladimir, *Ion Iliescu. Bibliografia Secretă, Candidatul Mancurian*. Editura Elit Comentator, 2000.
2. Brucan, Silviu, *Generația irosită. Memorii*, Editura Teșu, București, 2007.
3. Chiper, Ioan, Constantiniu, Florin, Pop, Adrian, *Sovietizarea României. Percepții anglo-americeane*, Editura Iconica, București, 1993
4. Ghica, Luciana Alexandra, Zulean Marian, *Politica de Securitate Națională*,

Editura Polirom, Iași, 2007.

5. Scurtu, Ioan, Alexandrescu, Ion, Bulei, Ion, Mamina, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, Ediția a III- a, Editura Meronia, București, 2002.

6. Tinguay, Anne De, *Moscova și Lumea. Ambiția Grandorii: o iluzie?*, Editura Minerva Politice, București, 2008.

7. Tismăneanu, Vladimir, Mihăieș, Mircea, *Cortina de Ceață*, Editura Polirom, Iași, 2007.

Cărți consultate:

8. Maior, George Cristian, Noul Aliat. *Regândirea Politicii de Apărare a României la Începutul Secolului XXI.*, Editura RAO, București, 2009.

9. Sturmer, Michael, *Putin și Noua Rusie*, Editura Litera Internațional, București, 2008.

10. Tismăneanu Vladimir, Iliescu Ion, *The Great Shock At The End Of A Short Century*, Editura Columbia University Press, New York, 2004.

Studii și Articole:

9. Goșu, Armand, “Politica Răsăriteană a României: 1990-2005”, în *Contrafort*, Disponibil la <http://www.contrafort.md/2006/135/958.html>, Accesat: 13 noiembrie 2009.

10. Micu, Nicolae, “România și Estul Europei”, în *Adevărul*, 22septembrie 2009, disponibil la: http://www.adevarul.ro/international/foreign_policy/Romania-Europei-Estul_0_121188312.htm, Accesat :13 noiembrie 2009

11. Pacepa, Mihai, “E timpul ca România să rupă tăcerea”, articol comunicat la a IX –a ediție a Simpozionului “Experimentul Pitești , Reeducarea prin Tortură”, 24 octombrie 2009.

12. El Papakostas, Nikoloas, ”Romanian Foreign Policy Post Euro- Atlantic Accession : So Far So Good “, in *Institute of International Economic Relation*, june 2009.

13. Samoskin, Viaceslav, “De ce se tem românii de Rusia. Interviu cu Viaceslav Samoskin.”, în *Formula-AS*, nr 22, Disponibil la : <http://www.formula-as.ro/2008/822/spectator-38/de-ce-se-tem-romanii-de-rusia-interviu-cu-viaceslav-samoskin-9690>, Accesat:13 noiembrie 2009.

14. “România-Rusia încotro ?”, în *România Liberă*, 21 noiembrie 2007, Disponibil la: <http://www.romanalibera.ro/a111875/romania-rusia-incotro.html>, Accesat :13 noiembrie 2009.

15. “România –Rusia încotro (III)?”, în *România Liberă* ,26 noiembrie 2007, Disponibil la:

<http://www.romanalibera.ro/a112277/romania-rusia-incotro-iii.html>, Accesat: 13 noiembrie 2009.

16. “România –Rusia încotro? (V)”, în *România Liberă*, 28 noiembrie 2007, Disponibil la <http://www.romanalibera.ro/a112431/romania-rusia-incotro-v.html>, Accesat :13 noiembrie 2009.